

۱۸۲ ۵۴۸۱

آناتومی عمومی

تالیف و گردآوری

هاتف قاسمی

مریم نظم‌بخنوردی

سینا مجاوررستمی

مجتبی حاجی حسینی

عنوان و نام پدیدآور	: آناتومی عمومی / تالیف و گردآوری هاتف قاسمی... (و دیگران)
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات حیدری: وزین مهر، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	: ۳۲۹ص: مصور، جدول
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۳۳-۷۹-۸
فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: تالیف و گردآوری هاتف قاسمی، مریم نظم بجنوردی، سینا مجاوررستمی، مجتبی حاجی حسینی
موضوع	: کالبدشناسی انسان
موضوع	: Human anatomy
شناسه افزوده	: قاسمی، هاتف، ۱۳۵۷
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ QM۲/۲۳۸
رده بندی دیویی	: ۶۱۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۴۶۰۱۶

آناتومی عمومی

مؤلفین: هاتف قاسمی، مریم نظم بجنوردی، سینا مجاوررستمی، مجتبی حاجی حسینی

چاپ اول - ۱۳۹۶

ناشر: سر حیدری / نشر وزین مهر

چاپ: صفافی: طرح و نقش

شماره: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۳۳-۷۹-۸

این اثر، مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان و هنرمندان صورت ۱۳۴۱ است. هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر)، منتشر یا پخش کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مراکز پخش

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری غربی، روبروی اداره پست، پلاک ۱۲۴، طبقه اول، واحد ۲ | تلفن: ۶۶۹۷۶۶۷۸/۶۶۹۷۶۴۹۹

فروشگاه ۱: خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه، پاساژ فروزنده، طبقه همکف، پلاک ۳۲۳ | تلفن: ۶۶۹۹۹۴۷

فروشگاه ۲: خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخر رازی، روبروی نشر چیحون، فروشگاه کتب پزشکی، ۶۶۴۹۹۲۱۴

فروشگاه ۳: قلهک، خیابان زرگنده، دانشگاه آزاد اسلامی، کتابفروشی دانشگاه | تلفن: ۲۲۶۲۲۶۰۵

فروشگاه ۴: اراک، میدان سرداران، جنب بیمارستان ولیعصر، مجتمع پارس، نشر کتاب ونوس | تلفن: ۲۲۴۶۳۵۷-۰۸۶۳

فروشگاه ۵: بجنورد، خیابان ۱۷ شهریور جنوبی، نبش کوچه پرتانی، پلاک ۳۱۳، فروشگاه نشر حیدری، تلفن ۳۳۲۶۳۵۵۸-۰۵۸

فروشگاه ۶: خرم آباد، دانشگاه علوم پزشکی کمالوند - فروشگاه نشر حیدری | تلفن: ۲۲۳۴۸۸۳-۰۸۶۳

و کتابفروشی‌های معتبر سراسر کشور

قیمت: ۱۸۹۰۰۰ ریال

پیشگفتار

آناتومی یا کالبد شناسی یکی از دروس ضروری برای رشته‌های علوم پزشکی بوده و به عنوان یکی از زیربنایی‌ترین علوم رشته پزشکی محسوب می‌شود. آناتومی دانش مطالعه جایگاه و مجاورات اعضای بدن است و علاوه بر این درک کاربرد این عناصر نقش مهمی در فراگیری این علم دارد. البته دانشجویان در یادگیری آناتومی علاوه بر کتابهای مرتبط باید از اطلس و تصاویر رنگی مختلف نیز استفاده کنند تا درک درستی از دستگاههای مختلف بدن انسان کسب نمایند. بنابرین معرفی یک منبع کلی مناسب به دانشجویان به منظور یادگیری این علم نیاز مبرمی به شمار می‌رود. بر این اساس کتاب حاضر ماحصل تألیف و گردآوری مطالب است که بر فصلهای درسی را پوشش داده و علاوه بر آن نامگذاری بر اساس معادل‌های انگلیسی، مطالب ضروری، تصاویر رنگی را دربر دارد و مطالب آن طوری طراحی شده است تا به شکل یک رفرنس درسی، قابل اتکا برای کلیه دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی باشد. امید است کتاب حاضر بتواند گامی در جهت آشنایی و درک صحیح دانشجویان از دستگاههای مختلف بدن باشد. در انتها جا دارد تشکر خود را از زحمات مدیر محترم انتشارات حیدری و کلیه افرادی که در انتشار این کتاب و تنظیم مطالب مشارکت داشتند بیان نمایم.

دکتر مریم نظم‌بخشوردی

دکتر هانف قاسمی

۵	مقدمات
۹	فصل اول: تورا کس
۵۵	فصل دوم: ابدومن ولگن
۱۰۵	فصل سوم: ندامهای فوقانی و تحتانی
۱۵۳	فصل چهارم: مجمه
۱۶۲	منابع

آناتومی دانش مطالعه اعضای بدن انسان و مجاورات آنها می‌باشد. واژه آناتومی از کلمه یونانی *Anatome* اقتباس شده که خود شامل دو بخش *Ana* و *Tome* است. پیشوند *Ana* به معنای بدن (کالبد) و *Tome* به معنای بریدن (*Cutting*) است. بنابراین منظور از آناتومی کالبد شکافی است. تشریح یا در مقیاس ماکروسکوپی یعنی با چشم غیر مسلح و یا با چشم مسلح (میکروسکوپ) بررسی می‌شود. در بررسی ماکروسکوپی، بدن انسان زنده یا جسد (*Cadaver*) استفاده می‌شود.

دو روش اصلی جهت یادگیری آناتومی وجود دارد که معمولاً یکی از روش‌ها در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور تدریس می‌شود که عبارتند از:

الف) آناتومی سیستمیک یا توصیفی (*Discriptive or Systematic*): هر یک از دستگاه‌های بدن را به صورت مجزا مورد مطالعه قرار می‌دهد (مثل دستگاه عصبی یا دستگاه تنفس).

ب) آناتومی موضعی یا تیپوگرافیک (*Regional or topographic*): در این روش بدن را به نواحی مختلفی مانند سر و گردن، تنه و اندام‌ها تقسیم می‌کنند و در برخی از موارد هر ناحیه را به نواحی کوچکتری تقسیم می‌کنند و سپس به مطالعه یک ناحیه از بدن را از سطح به عمق مثل ساعد پرداخته می‌شود.

وضعیت آناتومیک (*Anatomical Position*): نامگذاری اجزای مختلف بدن انسان اهمیت بسزایی در علم پزشکی دارد. از سویی بایستی از برخی از واژه‌های استفاده شود که جنبه همگانی دارند و در کلیه مراکز علمی مفاهیم ثابتی را ارائه می‌کنند. بطور قراردادی بدن انسان بیدار، جسد، تاویر تشریحی، فیلم و اسلاید، در وضعیتی تصور می‌کنیم که به حالت خبردار روبروی ما ایستاده، دست‌ها آویخته بر رت و کف دست‌ها رو به جلو و پاها به اندازه عرض شانه‌ها از هم باز شدند. به این حالت وضعیت تشریحی اطلاع می‌شود. (شکل ۱-۱). در وضعیت آناتومیک هر یک از اعضا دارای علائمی هستند که نسبت به صفحات و محورهای فرضی بدن در نظر گرفته می‌شوند.

سه صفحه (*Planes*) فرضی در موقعیت آناتومیک وجود دارند که از درزهای (*Furrows*) استخوان‌های مجعنه عبور می‌کنند. صفحه سهمی (*Sagittal Plane*) از درز ساریتال (*Sagittal s*) که بین دو استخوان آستین‌های است عبور کرده و بدن را به دو نیمه مساوی راست و چپ قسمت می‌سازد. صفحه فرونتال (*Frontal or Coronal Plane*) از درز فرونتال (تاجی) بین استخوان پیشانی و استخوان‌های آهینه‌ای گذشته و بدن را به دو قسمت جلویی (قدامی) و عقبی (خلفی) تقسیم می‌کند. صفحه افقی یا عرضی (*Horizontal or Transverse Plane*) که اولاً به صورت افقی قرار دارد و نسبت به صفحات فرونتال و سهمی عمود می‌باشد و ثانیاً بدن را به دو قسمت فوقانی و تحتانی قسمت می‌سازد (شکل ۱-۱).

همچنین حرکات مفاصل بدن حول محورهای مختلفی صورت می‌پذیرد مانند: محور سهمی (*Sagittal Axis*) برای حرکات ابداکشن و اداکشن، محور کروئال (*Coronal Axis*) برای فلکشن-اکشن و محور عمودی یا طولی (*Vertical or Longitudinal Axis*) برای چرخش سر (*Rotation*).

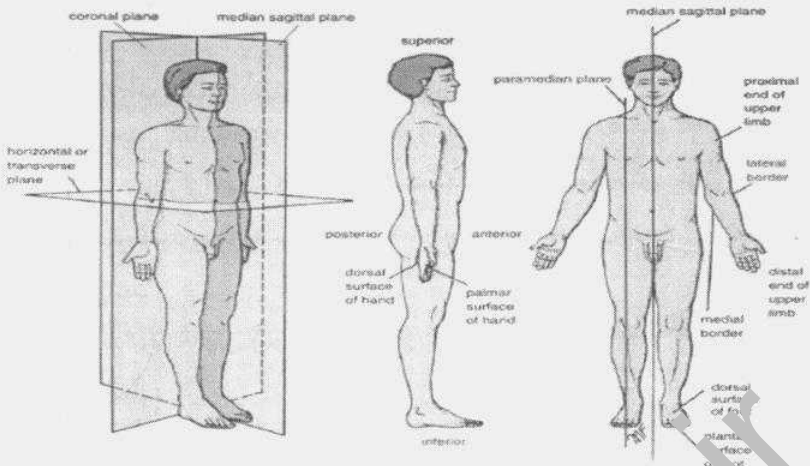

Figure 1-1: Anatomical terms used in relation to position. Note that the subjects are standing in the anatomic position.

شکل ۱: صفحات و محورهای بدن

اصطلاحات (Terms):

در کتاب حاضر نامگذاری و ساختن آنها بر اساس روش جدید (Terminologia Anatomica) می‌باشد و بیشتر از معادل‌های انگلیسی لغات استفاده شده است. این واژه‌ها اساس ترمینولوژی پزشکی هستند و به برخی از این واژه‌ها ضمن مباحث کتاب پرداخته خواهد شد. برخی از واژه‌های رایج آناتومی در زیر آورده شده است:

جلویی یا قدامی (Anterior)

عقبی یا خلفی (Posterior)

بالایی یا فوقانی (Superior)

پایینی یا تحتانی (Inferior)

پروگزیمال و دیستال (Proximal & Distal) قسمتهای نزدیک تر و دورتر عضو نسبت به ریشه آن

مدیال و لترال (Medial & Lateral): نزدیکتر یا دورتر بودن عناصر از خط وسط

سطحی و عمقی (Superficial & Profonds): نزدیک تر یا دورتر بودن عناصر به سطح بیرونی بدن

خم کردن یا تا کردن (Flexion)

باز کردن (Extension)

نزدیک کردن (Adduction): نزدیک شدن عضو به محور میانی بدن

دور کردن (Abduction): دور کردن عضو به محور میانی بدن

چرخش (Rotation)

حرکت دورانی (Circumduction)

سوپیناسیون (Supination): کف دست به مانند حالت دعا به طرف خارج چرخیده است.

پروناسیون (Pronation): کف دست مانند حالت گرفتن چیزی به طرف داخل چرخیده است.

Inversion و Eversion: چرخیدن کف پا به طرف داخل یا خارج

Plantar Flexion: پا به سمت پایین و عقب حرکت می‌کند.

Dorsi Flexion: پا به سمت بالا حرکت می‌کند به طوری که پشت پا به قدام ساق نزدیک می‌شود.

Opposition: سطح پالمار انگشت شصت در مقابل سطح پالمار سایر انگشتان قرار می‌گیرد.

ساختمانیهای آناتومیک

رباط (Ligament) نواری از جنس بافت همبند لیفی است که باعث نگهداری استخوان‌ها می‌شود مانند رباط‌های ستون مهره‌ها.

وتر، زردپی، تاندون (Tendon) یک بافت همبند لیفی است که در دو انتهای عضله قرار داشته و عضله را به استخوان یا غضروف متصل می‌کند مثل تاندون آشیل.

نیام (Aponeurosis) وتر مسطح شده در برخی عضلات را نیام می‌نامند نظیر آپونوروز عضلات مایل شکمی (شکل ۲-۱).

شکل ۲: تصویر آپونوروز عضله مایل شکمی

فاشیایها (Fasciae):

از جنس بافت همبندی است که در زیر پوست قرار دارد و به دو نوع سطحی و عمقی تقسیم می‌شود.

فاشیای سطحی یا بافت زیرپوستی (Superficial or Subcutaneous F):

بین درم و فاشیای عمقی قرار دارد و حاوی چربی، عروق خونی، لنفاتیک و اعصاب جلدی است. برخی از رفرانس‌ها

فاشیای سطحی را معادل هیودرم در نظر می‌گیرند.

فاشیای عمقی (Deep F): این فاشیا بافت همبند است که در عمق فاشیای سطحی و غلافی برای عضلات می‌سازد.

گوناگونی (Variation): در بین اشخاص مختلف جامعه تفاوت‌هایی وجود دارد. برخی از گوناگونی‌ها از اهمیت کلینیکال ویژه‌ای دارند مثل ترتیب پیوندهای (Anastomosis) بین شریانهای قاعده مغز. اما در برخی از موارد نظیر بطن اضافی یک عضله یا تفاوت واضح ترتیب وریدهای سطحی حتی در طرفین بدن چندان اهمیت ندارند. برخی از ناهنجاریهای مادرزادی بدون هیچگونه علامت بالینی مشخص، در طول زندگی ظاهر می‌شوند و ممکن است در طول عمل جراحی یا یافته‌های پاراکلینیکی نظیر تصویربرداری اشعه X آشکار گردند. بنابراین شناخت این ناهنجاریها برای دانشجویان ضروری است.

مطالعه آناتومی بدن انسان شامل بخشهای مختلفی نظیر تنه، اندامها (فوقانی و تحتانی) و سرو گردن می‌باشد. محدوده تنه شامل ۴ بخش قفسه سینه (Thorax)، شکم (Abdomen) و لگن (Pelvic) و پرینه یا میاندوراه (Perineum) است. که فصول این کتاب بر این اساس مرتب و سازماندهی شده است. ابتدا به مبحث توراکس و اجزای آن می‌پردازیم.